

บทความวิจัย (Research Article)

การบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาเมาแล้วขับ Case Management of the Court of Justice for Drunk Driving Problem Solving

วรรณา พัฒนาศิริ^{1*} ธนวัฒน์ พิมลจินดา² และฤทธิกร ศิริประเสริฐโชค³Wanna Pattanasiri^{1*}, Thanawat Pimoljinda², and Ritthikorn Siriprasertchok³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน 2) นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาเมาแล้วขับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการศาลยุติธรรมฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการ ทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมและศาลในเขตพื้นที่ที่มีสถิติคดีเมาแล้วขับสูงสุด 3 ลำดับแรกในปี พ.ศ. 2560 รวมทั้งภาคประชาสังคมและผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ รวมทั้งสิ้น 40 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปลักษณะปัญหาสำคัญและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเมาแล้วขับ ผลการวิจัยในส่วนของการประเด็นที่ยังเป็นปัญหาในการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน พบว่า 1) ขาดนโยบายแยกการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับออกมาโดยเฉพาะ 2) ขาดนโยบายในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยไม่มีกำหนดเป้าหมายการลดจำนวนคดีเมาแล้วขับ 3) ขาดการประสานความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานภายในและกับหน่วยงานภายนอก 4) ไม่มีการนำหลักการตลาดและการสื่อสารสำหรับภาครัฐมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ และ 5) ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดซ้ำของจำเลย และการติดตามฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญของการแก้ปัญหาดคดีเมาแล้วขับ สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับที่มีประสิทธิภาพ

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

Program in Public Administration, Graduate School of Public Administration, Burapha University

² วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

Graduate School of Public Administration, Burapha University

³ Faculty of Social and Political Science, Sebelas Maret University, Indonesia

*Corresponding author; email: wanna777@live.com

(Received: 2 April 2019; Revised: 1 May 2019; Accepted: 16 May 2019)

ต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายการบริหารจัดการคดีโดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสังคม และการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด 2) กำหนดแนวปฏิบัติในเรื่องการปล่อยตัวจำเลยชั่วคราว (การประกันตัวจำเลย) 3) วางแนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาเมาแล้วขับ 4) ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เกี่ยวกับผลกระทบและบทลงโทษในคดีเมาแล้วขับให้มากขึ้น 5) วางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติ และฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการคดี ศาลยุติธรรม ปัญหาเมาแล้วขับ

Abstract

The purpose of this research is to: 1) study the major problems in the current administration of the drunk driving cases of the judges and the judicial service officers in the Court of Justice, and 2) propose an administrative model for drunk driving cases for the judges and judicial service officers of the Court of Justice in order to resolve the drunk driving problem. The samples of the research included judicial officers, judges and judicial service officers, at management level and operational level of the Court of Justice and of the first three courts which had the most drunk driving cases in the year 2017. Representatives from civil society sector and the director of the probation office were also included in the sample, the total of 40 samples were in-depth interviewed. Content analysis was conducted for the key problems and recommendations indication from the findings. A data synthesis was also conducted to propose the administrative model for the drunk driving case designed for the judges and judicial service officers aiming to the effectiveness in solving the drunk driving problem. Research findings in the problematic issues in the administration of the drunk driving cases of the judges and the judicial service officers showed that 1) lack of policy to specifically separate the administration of drunk driving cases from other cases, 2) lack of policy for social problems solving coalition whilst no target setting to reduce drunk driving cases 3) lack of earnest cooperation within organization and with other organization 4) no adoption nor utilization of marketing and communications for public sector principle and 5) no implementation of information technology for recidivism record checking, and for offender rehabilitation follow-up which is deemed as an important process in solving the drunk driving problem. The effective drunk driving case administrative model requires, 1) Policy setting for case administrative with aims to solve the social problem and to rehabilitate the offenders' behavior 2) Procedure setting for defendant provisional release (bail) 3) Guideline setting for collaboration building between all concerned units in order to jointly solve the drunk driving problem 4) Intensification of public

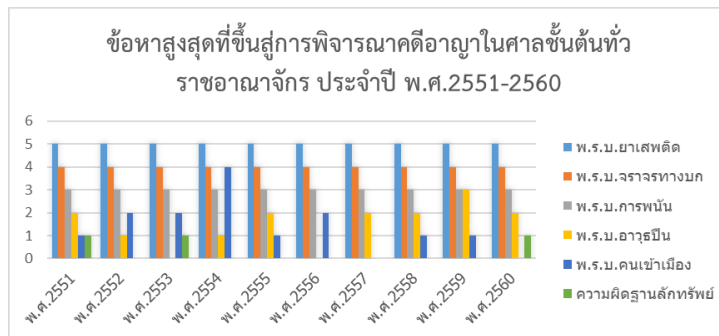
relations and campaign about the impact and the punishment of drunk driving 5) Implement an updated and common information technology system throughout the organization countrywide for the record checking and offender rehabilitation purposes.

Keywords: Case management, Court of justice, Drunk driving

บทนำ

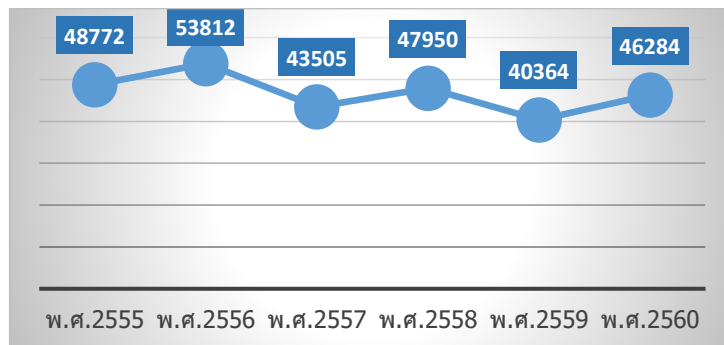
อุบัติเหตุที่เกิดจากคดียาแล้วขับก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียที่เกิดแก่ผู้บริสุทธิ์จำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากผู้ก่อคดีมาแล้วขับและถึงแม้ในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลพยายามหาแนวทางป้องกันการสูญเสียดังกล่าว โดยการแก้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (พ.ร.บ.จราจรทางบก) ด้วยการกำหนดให้ผู้ดื่มแล้วขับ (ทั้งที่ยังไม่เกิดอุบัติเหตุ) มีความผิดทางอาญา แต่ก็มิได้ทำให้อุบัติเหตุที่เกิดจากการเมาแล้วขับลดลง ตลอด 40 ปี ที่มีการแก้กฎหมาย พ.ร.บ. การจราจรทางบก ประเทศไทยยังเกิดอุบัติเหตุทางถนนจำนวนมาก ทำให้เกิดความสูญเสียที่คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจราว 5 แสนล้านบาทต่อปี ในขณะที่ประชาชนยังขาดความตระหนักถึงปัญหาความปลอดภัยทางถนน ส่งผลให้คนจำนวนมากมีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนที่ไม่ปลอดภัย ดังนั้น การรณรงค์ด้านปัญหาความปลอดภัยทางถนนจึงเป็นสิ่งที่ควรจะทำอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกและระเบียบวินัยในการใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด ซึ่งจะช่วยปรับพฤติกรรมการขับขี่ของคนอีกด้วย (ณัชชา โอเจริญ: 2560) และพบว่าประเทศไทยมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร สูงเป็นอันดับ 2 ของโลก (จำนวนผู้เสียชีวิต 24,237 คน คิดเป็น 2,020 คน/เดือน หรือ 66 คน/วัน) และประเทศไทยยังสูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนด้วย จากรายงานสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนของโลก ปี พ.ศ. 2558 Global status report on road safety 2015 จัดทำโดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization-WHO) และ ตามรายงาน World Health Organization-WHO (2007) ว่าแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุสำคัญของอุบัติเหตุจราจร และต่อมายังพบว่าช่วงปีใหม่ พ.ศ. 2559 มีความสูญเสียเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2558 ทั้งจำนวนอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.7 และจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4 และจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.4 (จากรายงานของคณะกรรมการวิสามัญขับเคลื่อนการปฏิรูประบบความปลอดภัยทางถนนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบความปลอดภัยทางถนน”)

เมื่อศึกษารายงานสถิติคดีของศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560 พบว่า ข้อหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้น สูงสุดอันดับที่ 1 คือ ข้อหาฆ่าเสพติดให้โทษ และอันดับที่ 2 คือ ข้อหาตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก (รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร)

ภาพ 1 ข้อหาสูงสุดที่ขึ้นสู่การพิจารณาตีอาญาในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2551-2560

คดีอาญาที่เข้าสู่การพิจารณาในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร (ภาพ 1) แสดงให้เห็นว่า คดีข้อหาตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้น อยู่ในอันดับ 2 มาโดยตลอด 10 ปี และแม้ว่าความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกมีความผิดหลายข้อหา แต่เมื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลคุมความประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเด็กของสำนักงานคุมความประพฤติ พบว่าข้อหาเมาแล้วขับเป็นข้อหาที่มีคนกระทำความผิดสูงสุดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ซึ่งข้อมูลคุมความประพฤติในข้อหาเมาแล้วขับ สามารถสรุปเป็นภาพแสดงจำนวนผู้ที่ถูกคุมความประพฤติในข้อหาเมาแล้วขับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2560 ดังนี้

ภาพ 2 คุมประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเด็กในข้อหาเมาแล้วขับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2560

จากสถิติของสำนักงานศาลยุติธรรม (ภาพ 1) และสถิติของสำนักงานคุมความประพฤติ (ภาพ 2) สอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่าตลอดหลายปีที่ผ่านมาจำนวนผู้ถูกจับกุมข้อหาเมาแล้วขับ มิได้มีปริมาณลดลงแต่อย่างใด ประการสำคัญพบว่าศาลมีการพิจารณาและพิพากษาคดีเมาแล้วขับได้เสร็จสิ้นไม่มีการค้างพิจารณา ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ปริมาณจะเห็นได้ว่าศาลยุติธรรมสามารถบริหารจัดการคดีข้อหาเมาแล้วขับได้เป็นอย่างดีรวดเร็ว และพบว่าศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสุดท้ายที่จะพิจารณาและพิพากษาคดีเมาแล้วขับ ซึ่งผู้พิพากษาบางคนจะมีความเห็นว่า ศาลยุติธรรมเป็นเพียงปลายน้ำของการแก้ปัญหาสังคมในปัญหาเมาแล้วขับ (วรรณฯ พัฒนาศิริ, 2555) แต่ความเป็นจริงผลคำพิพากษาน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้คดีเมาแล้วขับลดลง หรือผู้กระทำความผิดรู้สึกเข็ดหลาบไม่กล้ามากระทำความผิดอีก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาสังคมได้

ดังนั้นหากศาลยุติธรรมได้มีการพิจารณาและมีคำพิพากษาคดีเพื่อลดพฤติกรรมการเมาแล้วขับอย่าง ต่อเนื่อง เช่น การที่ศาลสั่งลงโทษกักขังผู้ผิดเมาแล้วขับจำนวนมากในช่วงเทศกาลวันหยุดปีใหม่เพื่อไม่ให้โอกาส ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกในช่วงสั้น ๆ เป็นต้น

ดังนั้น ศาลยุติธรรมจึงใช้อำนาจในการบริหารจัดการคดีประยุกต์ใช้กับอำนาจตุลาการซึ่งแม้ว่าจะมี บทบาทหลายทางชัดเจนในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยการป้องกัน ก็สามารถทำให้ไม่เกิดการกระทำความผิด ซ้ำและเป็นการแก้ไขอาชญากรรมได้ แต่ศาลยุติธรรมมีแนวความคิดมุ่งเน้นเพียงคำตัดสินของตุลาการ และ นโยบายการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับให้เสร็จโดยเร็วไม่คำนึงพิจารณาในศาล ตามแนวความคิดของ William E.Gladstone, the great British statesman ได้กล่าวไว้ว่า “Justice delayed is justice denied” (ความ ยุติธรรมที่ล่าช้าคือการปฏิเสธความยุติธรรม) แนวทางการบริหารจัดการคดีอาญาของศาลยุติธรรมจึงเน้นเพียงให้ คดีเสร็จโดยเร็วไม่คำนึงพิจารณาคดีในศาล แต่การบริหารจัดการคดีอาญาที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของ ปริมาณ ความซับซ้อนของคดี ประเภทคดี และจำนวนผู้มีส่วนร่วมในคดี มิใช่คดีอาญาทุกคดีจะมีการบริหาร จัดการเช่นเดียวกัน จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีที่มีความแตกต่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีเมาแล้วขับที่มีการเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนผู้ถูกจับกุมในแต่ละปี มีการเพิ่มขึ้นและลดลงอย่างไม่เป็น ระบบ และเมื่อปี พ.ศ. 2560 กลับสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าความพยายามที่ศาลยุติธรรมดำเนินการบริหารจัดการ คดีโดยพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จโดยเร็วไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลมิได้ส่งผลต่อการหยุดยั้งพฤติกรรมการ ขับขี่ในขณะเมาได้อย่างจริงจัง ดังนั้นการนำแนวคิดของการบริหารจัดการคดี (Case Management) ซึ่งเป็น กระบวนการหนึ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานศาลยุติธรรมมาใช้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาคดีเมาแล้วขับ รวมทั้ง สามารถบ่งชี้ได้ว่าศาลยุติธรรมประสบความสำเร็จในเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใด เนื่องจากคดีเมาแล้วขับมี ผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องการความร่วมมือจากหลายหน่วยและหลายฝ่ายในการร่วมแก้ปัญหา ดังนั้น การบริหารจัดการแบบดั้งเดิมของศาลยุติธรรมที่เป็นการบริหารแบบปิดหรือแบบเอกเทศเพื่อให้เกิดความ เทียบธรรมอาจไม่สามารถรองรับกับบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความซับซ้อนในปัจจุบัน ลาซิด ไชยอนงค์ (2556: 236) กล่าวว่า “ศาลยุติธรรมยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นมืออาชีพ เพราะผู้บริหารศาล ส่วนใหญ่มักมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในสหวิทยาการโดยเฉพาะ ด้านการบริหารจัดการ” ดังนั้น การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับให้มีความทันสมัย เชื่อมโยงเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำอาจเป็นหนทางที่จะช่วยให้การทำงานของศาล ยุติธรรมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถร่วมช่วยแก้ปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการเมาแล้วขับ ได้ ที่สำคัญสามารถช่วยฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและป้องกันปัญหาให้วนกลับมาทำลายสังคมซ้ำอีก

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของศาลยุติธรรมในปัจจุบันโดยยึด ตัวแบบของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นหลักในการศึกษาและสำรวจ เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่ ทำให้ศาลยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการเพื่อลดพฤติกรรมการเมาแล้วขับลงได้ และจากการวิเคราะห์ปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานที่ได้นี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของศาล ยุติธรรมทั้งในส่วนของผู้ตุลาการ และฝ่ายธุรการ ให้เป็นไปตามการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสม กลมกลืนกับการดำเนินงานของศาลยุติธรรมยุคปัจจุบัน เพื่อลดพฤติกรรมการเมาแล้วขับ อันจะนำไปสู่การลด

ปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนที่สร้างความสูญเสียให้กับชีวิต ทรัพย์สิน สังคม และเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวม นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการคดีจราจร และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับคดีอาญาอื่นต่อไปได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหามาแล้วซ้ำ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการศึกษาการบริหารจัดการคดีอาญาของศาลยุติธรรม ซึ่งยึดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยใช้หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพ หลักการตอบสนองหลักความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ หลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และหลักการตลาดและการสื่อสารสำหรับภาครัฐ เพื่อนำไปปรับใช้กับการบริหารจัดการคดีอาญาของศาลยุติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามขอบอำนาจของศาลยุติธรรม ที่มีฝ่ายบริหารจัดการคดีแยกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายตุลาการ และฝ่ายธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรม โดยทั้งสองฝ่ายมีเป้าหมายให้คดีที่เข้าสู่ศาลสำเร็จเสร็จไปด้วยความยุติธรรมและลดปัญหาอาชญากรรม แนวทางการบริหารจัดการคดีของทั้งสองฝ่ายย่อมต้องดำเนินการตามหลักแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบกับนโยบายประธานศาลฎีกาและแนวทางการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันตามบริบทของศาลยุติธรรมไทย ทั้งนี้ เนื่องจากคดีมาแล้วซ้ำเป็นคดีที่กระทบต่อสังคมในปัจจุบันเป็นอย่างมากและยังเป็นคดีที่เข้าสู่ศาลมากเป็นอันดับ 2 ของจำนวนคดีสูงสุดที่เข้าสู่ศาลตลอดระยะเวลา 10 ปี ทั้งยังไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง งานวิจัยนี้จึงนำกรณีปัญหามาแล้วซ้ำมาใช้เป็นขอบเขตของปัญหาทางสังคมในการศึกษา และคาดว่าจะผลการวิจัยจะสามารถประยุกต์ใช้กับปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ได้ในทางหลักการ โดยกำหนดเป้าหมายตามผลที่ได้ (Output) คือการลดอาชญากรรมในสังคม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. งานวิจัยนี้กำหนดขอบเขตของการบริหารจัดการคดีให้ครอบคลุมถึงกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นก่อนพิจารณาคดี ขั้นพิจารณาคดี และขั้นพิพากษาคดี ของศาลชั้นต้น และรวมถึงการดำเนินการทางธุรการและการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการสนับสนุน การบริหารจัดการคดีขั้นก่อนพิจารณาคดี ขั้นพิจารณาคดีและขั้นพิพากษาคดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาและพิพากษาคดีได้เหมาะสมมากขึ้น โดยไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจในการใช้ดุลพินิจตัดสินคดีของข้าราชการตุลาการ
2. คดีมาแล้วซ้ำภายในขอบเขตของงานวิจัยนี้ครอบคลุมถึง คดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดฐานมาแล้วซ้ำเนื่องจากการตีผิดเอกสาร โดยยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอื่น ๆ เช่น คดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาแล้วซ้ำและเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน ของผู้อื่น เนื่องจากคดีในลักษณะนี้จะเป็น

ความผิดพลาดทางอาญาอีกฐานหนึ่ง และไม่รวมถึงการมีนเมาแล้วขับเนื่องจากการเสพยาเสพติดให้โทษ หรือสารเสพติดอย่างอื่น

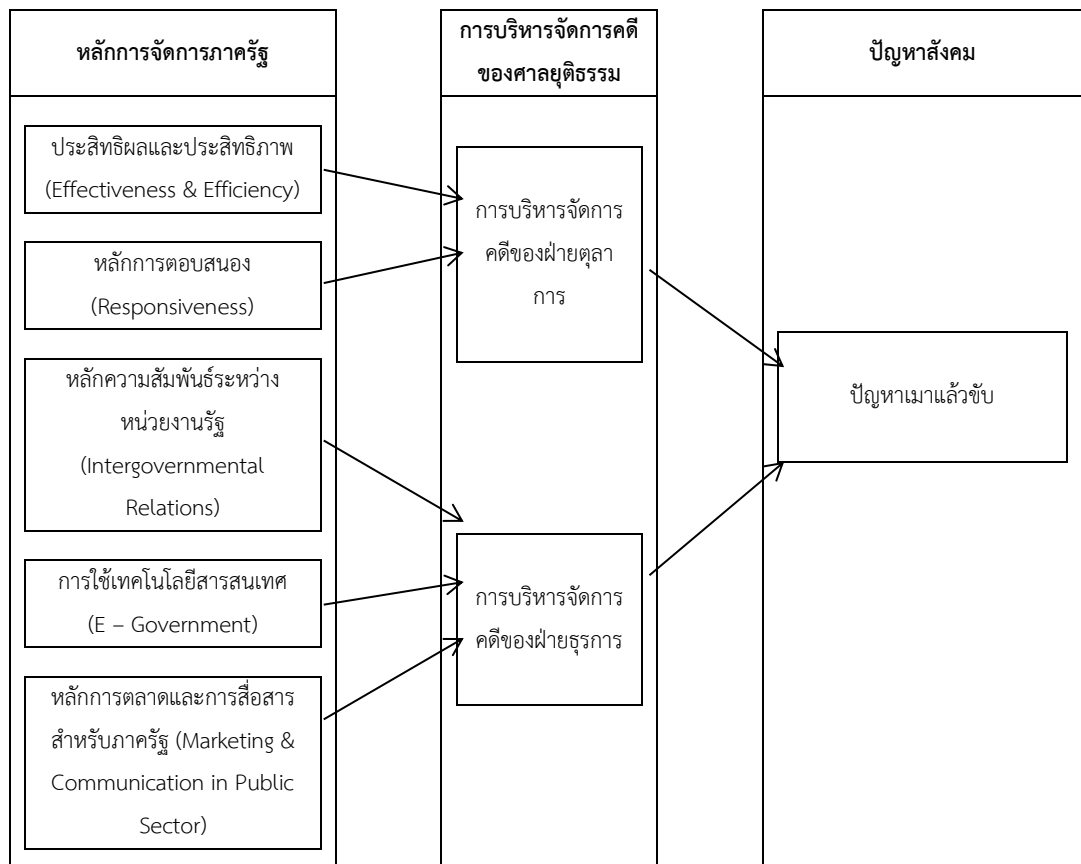
ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้กำหนดขอบเขตประชากรผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลประกอบด้วย ข้าราชการของศาลยุติธรรมฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการ ทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติงาน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการคดีมาแล้วขับ และมีประสบการณ์การบริหารจัดการคดีมาแล้วขับโดยมีสถิติคดีมาแล้วขับสูงสุด 3 อันดับแรกทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2560 (ในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2560) ภาคประชาสังคม มูลนิธิเมาไม่ขับ ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน และหน่วยงานสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับเมาแล้วขับ และประสานความร่วมมือกับศาลยุติธรรม ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีมาแล้วขับ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้มีการดำเนินการวิจัยในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนมิถุนายน 2561 และกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ถูกออกแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่มีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เนื่องจากผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้ข้อเท็จจริงของลักษณะการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีมีลักษณะเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียด จึงกำหนดใช้วิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก 1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured In-depth Interview) และ 2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured In-depth Interview) จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อสรุปปัญหาสำคัญของการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งในปัจจุบันและข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหามาแล้วซึ่ง แล้วสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งและใช้เป็นหลักสำหรับการบริหารจัดการคดีอาญาของศาลยุติธรรมต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลตามกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยเรียงตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่ง และมีประสบการณ์การบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งโดยมีสถิติคดีมาแล้วซึ่งสูงสุด 3 อันดับแรกทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2560 ในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2560 (สถิติคดีมาแล้วซึ่ง ปี พ.ศ. 2560) คือ ศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธา (จังหวัดชลบุรี) และศาลแขวงพระนครเหนือ (กรุงเทพมหานคร) และภาคประชาสังคม ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับมาแล้วซึ่ง และประสานความร่วมมือกับศาลยุติธรรม ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีมาแล้วซึ่ง ที่อยู่ในความรับผิดชอบเขต สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี (ศาลแขวงอุบลราชธานี) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชลบุรี (ศาลแขวงพัทธา) และสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 2 (ศาลแขวงพระนครเหนือ) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ผู้บริหารศาลยุติธรรม (ประธานศาลฎีกา) ผู้บริหารภาค (อธิบดีผู้พิพากษาภาค 1 ถึง ภาค 3) และผู้บริหารศาล (ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลชั้นต้น) ในเขตรับผิดชอบของศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธา และศาลแขวงพระนครเหนือ (กรุงเทพมหานคร) และตุลาการซึ่งปฏิบัติงานในศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธา และศาลแขวงพระนครเหนือ (กรุงเทพมหานคร) เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งของฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 คือ ฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย ผู้บริหารศาลยุติธรรม (เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม) ผู้บริหารภาค (ผู้อำนวยการสำนักงานศาลยุติธรรมประจำภาค) และผู้บริหารศาล (ผู้อำนวยการสำนักงานการประจำศาลชั้นต้น) ในเขตรับผิดชอบของศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธา และศาลแขวงพระนครเหนือ (กรุงเทพมหานคร) และเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงาน (กลุ่มงานช่วยผู้อำนวยการกลุ่มงานช่วยพิจารณาดี กลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ โกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ในศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธา และศาลแขวงพระนครเหนือ (กรุงเทพมหานคร) ศึกษาลักษณะการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งของฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน จำนวน 25 คน

กลุ่มที่ 3 ภาคประชาสังคมหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับมาแล้วซึ่งและประสานความร่วมมือกับศาลยุติธรรม คือ มูลนิธิเมาไม่ขับ (เลขาธิการมูลนิธิเมา

ไม่ขับ) และศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ผู้จัดการศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งทำงานประสานความร่วมมือกับศาลยุติธรรม ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีมาแล้ว ขับที่อยู่ในความรับผิดชอบเขตศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงพัทธยา และศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา (ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการคดีมาแล้ว ขับในส่วนที่ประสานงานกับศาลยุติธรรม จำนวน 5 คน

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเท่านั้น ดังนั้น เครื่องมือจึงมีเพียงแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) แบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับการเก็บข้อมูลลักษณะการบริหารจัดการคดีมาแล้ว ขับของศาลยุติธรรมในปัจจุบัน แบบสัมภาษณ์ถูกออกแบบเป็นสองแบบแตกต่างกัน สำหรับการเก็บข้อมูลของฝ่ายตุลาการ และของฝ่ายธุรการ 2) แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้ว ขับของศาลยุติธรรม แบบสัมภาษณ์ถูกออกแบบเป็นสามแบบแตกต่างกัน สำหรับการเก็บข้อมูลของฝ่ายตุลาการ ของฝ่ายธุรการ และของผู้ให้ข้อมูลที่มีได้เป็นบุคลากรของศาลยุติธรรม

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล (Personal Interview) แยกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ด้วยแบบบันทึกการสัมภาษณ์และสื่อบันทึกเสียงในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้บันทึกเสียงได้ โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจนครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. เรียบเรียงบทสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์และสื่อบันทึกเสียงเป็นข้อมูลจากการวิจัย
2. จัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย แยกเป็นข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม เพื่อให้ได้ลักษณะการบริหารจัดการคดีของฝ่ายตุลาการและของฝ่ายธุรการ
3. วิเคราะห์และสรุปผลแยกเป็นสองส่วน

3.1 ถอดความจากข้อมูลที่จัดกลุ่ม 3 กลุ่ม แล้วในส่วนของข้อมูลลักษณะการบริหารจัดการคดีมาแล้ว ขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน ซึ่งเป็นข้อมูลในเชิงข้อเท็จจริงที่ไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 วิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้ว ขับที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการนำบทสัมภาษณ์ที่อาจมีการผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริง มุมมอง หรือความคิดเห็น จึงต้องทำการแยกแยะและวิเคราะห์เนื้อหา ก่อนนำไปสังเคราะห์ตามหลักทางวิชาการและตามบริบทของศาลยุติธรรมเป็นรูปแบบการบริหารจัดการคดีต่อไป

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน โดยหลักการพื้นฐานของการบริหารจัดการคดีอาญาของศาลยุติธรรม มี 3 ขั้นตอน คือขั้นก่อนพิจารณา คดี ขั้นพิจารณาคดี และขั้นพิพากษาคดี ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มเรียงตามลำดับขั้นตอนการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ฝ่ายตุลาการ ให้ข้อมูลถึงการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำในปัจจุบันในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นก่อนพิจารณาคดี** ผู้ต้องหาส่วนใหญ่ให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ไม่มีการตรวจสอบประวัติจำเลยก่อนนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดี ประเด็นนี้ทำให้พบว่าการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำของศาลยุติธรรมยังขาดนโยบายและเป้าหมายสู่การแก้ไขปัญหาสังคมอย่างจริงจัง จึงไม่มีการประสานงานที่ดีพอในการขอข้อมูลประวัติจำเลยเพื่อใช้ประกอบสำนวนคดี

2) **ขั้นพิจารณาคดี** เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีมาแล้วซ้ำต่อศาลแล้ว พบว่า จำเลยยังคงให้การรับสารภาพเช่นเดียวกับในขั้นก่อนพิจารณาคดีเกือบทุกคดี และในขั้นนี้การบริหารจัดการของฝ่ายตุลาการคือไม่มีการตรวจประวัติการกระทำความผิดซ้ำของจำเลยและถึงแม้ว่าฝ่ายธุรการตรวจสอบประวัติจำเลยพบแต่มีได้นำมารวมในสำนวนเพื่อใช้ประโยชน์ในการพิจารณาคดี เนื่องจากขาดนโยบายและเป้าหมาย และยังพบว่าปัญหาด้านบุคลากรของฝ่ายธุรการที่มีจำนวนไม่สอดคล้องกับคดีมาแล้วซ้ำ จึงขาดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐและการนำเทคโนโลยีมาใช้

3) **ขั้นพิพากษาคดี** ในขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่ศาลมีคำพิพากษาจนถึงการบังคับตามผลคำพิพากษาของศาล พบว่า ผลคำพิพากษาจะมีรูปแบบในทางเดียวกันและคล้ายคลึงกันแทบทุกคดี เนื่องจากฝ่ายตุลาการไม่ทราบประวัติของจำเลย จึงไม่สามารถดำเนินการกำหนดเงื่อนไขหรือแนวทางการแก้ไขตัวจำเลยตามสภาพแต่ละคน ซึ่งเป็นปัญหาเดิมจากในขั้นก่อนพิจารณาคดี และขั้นพิจารณาคดี คือขาดนโยบายและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสังคม ไม่มีการประสานความร่วมมือ จึงไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเทคโนโลยีในเรื่องประวัติการกระทำความผิดของจำเลย และไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบข้อสงสัยหรือสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยเนื่องจากไม่มีระบบดังกล่าว ทั้งระบบที่มีอยู่ก็ไม่เชื่อมโยงกันและไม่ได้ใช้ระบบเดียวกันด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงยุ่งยากซับซ้อน และไม่สะดวกรวดเร็วตามที่ฝ่ายตุลาการต้องการ ไม่มีการนำเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวมาใช้ในคดีมาแล้วซ้ำ และไม่มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องเกี่ยวกับคดีมาแล้วซ้ำเพื่อแก้ปัญหาสังคม

กลุ่มที่ 2 ฝ่ายธุรการ ให้ข้อมูลถึงการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำในปัจจุบันในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นก่อนพิจารณาคดี** เป็นขั้นตอนก่อนคดีเข้าสู่ศาล เปรียบเสมือนการเตรียมงานตั้งรับก่อนคดีเข้าสู่ศาล เพื่อสนับสนุนให้ฝ่ายตุลาการสามารถบริหารจัดการคดีได้ตามเป้าหมาย พบว่าการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำของฝ่ายธุรการ ต้องทำงานสนับสนุนฝ่ายตุลาการหลายลำดับขั้น และการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบที่กำหนดเท่านั้นเนื่องจากไม่มีแผนการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำที่ชัดเจนจากผู้บริหาร ปัญหาเมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารผู้บริหารใหม่ไม่สานต่อ หรือต่อยอดโครงการนั้น ๆ จึงไม่มีการพัฒนาการทำงาน และขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้การจัดสัดส่วนของทรัพยากรโดยเฉพาะงานเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ปรากฏ

ว่าในศาลแขวงมีพนักงานคอมพิวเตอร์เพียงคนเดียว งานเทคโนโลยีสารสนเทศจึงไม่มีการพัฒนาหรือพัฒนาได้ช้า เช่นเดียวกัน จึงเป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประวัติการกระทำผิดของจำเลย ไม่มีแผนการบริหาร จัดการความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐในการดำเนินคดีมาแล้วซ้ำ ทั้งศาลยุติธรรมใช้ระบบเครือข่าย เทคโนโลยีคนละระบบจึงไม่สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานศาลยุติธรรมด้วยกันและขาดการพัฒนา ระบบบูรณาการข้อมูลคดีจึงทำให้ไม่สามารถทราบประวัติการกระทำผิดของจำเลยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก และไม่มียุทธศาสตร์ในการประชาสัมพันธ์มาช่วยแก้ปัญหาการมาแล้วซ้ำ เช่น ไม่มีการให้ความรู้ ไม่มีการอบรมถึงผลกระทบของการมาแล้วซ้ำ เป็นต้น

2) ชั้นพิจารณาคดี การบริหารจัดการคดีระหว่างพิจารณาคดีของฝ่ายตุลาการ ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล สำคัญ พบว่าศาลแขวงมีคดีมาแล้วซ้ำเข้ามาทุกวันจำนวนมาก จะทำให้ส่วนช่วยพิจารณาการทำงานล่าช้า จึงมี การบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำโดยให้ส่วนบริหารจัดการคดีดำเนินการแทน เป็นการปรับเปลี่ยนหน่วยงานที่ รับผิดชอบ อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพราะมีคดีมาแล้วซ้ำจำนวนมาก โดยยังขาดการบริหารจัดการคดีจากผู้บริหารหรือฝ่ายตุลาการอย่างจริงจัง สำหรับการให้ความรู้หรือการสร้างจิตสำนึกให้แก่จำเลยในระหว่างที่รอการพิจารณาคดี พบว่า จำเลยหลายคนยังไม่สร้างมา ทั้งยังไม่รับรู้หรือสำนึกในการกระทำผิด จึงเป็นการยากที่จำเลยจะเปิดรับการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้ เพื่อให้จำเลยมีความสำนึกถึงผลกระทบต่อสังคม

3) ชั้นพิพากษาคดี บทบาทการบริหารจัดการของฝ่ายตุลาการภายหลังศาลมีคำพิพากษา ที่สำคัญคือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอกเพื่อบังคับตามคำพิพากษาศาล ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ในเรื่องการบริหาร จัดการประสานความร่วมมือ พบว่า เมื่อเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการตามคำสั่งศาล เช่น แจ้งคำสั่งคุมประพฤติจำเลย หรือให้จำเลยทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ ให้สำนักงานคุมประพฤติดำเนินการ หรือแจ้งคำสั่งการพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ให้สำนักงานขนส่งดำเนินการแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตาม คำพิพากษา จึงไม่ทราบว่ามีปัญหาอะไรหรือคำพิพากษาได้ผลประการใด ทั้งนี้เพราะไม่มีนโยบายที่ชัดเจนจาก สำนักงานศาลยุติธรรมให้ฝ่ายตุลาการดำเนินการประสานหรือติดตามผล นอกจากนี้ฝ่ายตุลาการมิได้พัฒนาการใช้ เทคโนโลยี ทำให้การแจ้งผลคำพิพากษายังทำเป็นหนังสือส่งให้สำนักงานคุมประพฤติ หรือสำนักงานขนส่ง ดังเช่นเดิม ๆ ที่ปฏิบัติมา บางครั้งพบปัญหาขั้นตอนการพิมพ์ การส่งทางไปรษณีย์ และไม่ทราบผลการส่ง บางกรณีเช่น จำเลยเป็นคนต่างชาติ พบว่าผลคำพิพากษายังไปไม่ถึง จำเลยต้องมาขอยกเลิกการคุมประพฤติ เพื่อกลับต่างประเทศ สำหรับการประชาสัมพันธ์ และการนำผลคำพิพากษาคดีมาแล้วซ้ำให้สาธารณะชนได้รับรู้ เป็นการประชาสัมพันธ์ที่สร้างบรรทัดฐานสังคมได้ แต่ไม่มีการดำเนินการ

กลุ่มที่ 3 ภาคประชาสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลถึงการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำใน ปัจจุบันในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) ชั้นก่อนพิจารณาคดี ศาลยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพเพื่อลดอาชญากรรม เน้นการทำให้คดีมาแล้วซ้ำ เสรีไป โดยไม่สนใจในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหา จึงไม่มีนโยบายและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคดีมาแล้วซ้ำ และเกิดปัญหาในกรณีมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหาร จึงขาดความต่อเนื่อง การบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำใน

ปัจจุบันดำเนินการโดยรวดเร็วเกินไปผู้พิพากษา (ฝ่ายตุลาการ) ขาดข้อมูลประวัติการกระทำความผิดซ้ำของจำเลย เนื่องจากศาลยุติธรรมไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลประวัติกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพราะตามสภาพการกระทำความผิดคดีมาแล้วพบว่าผู้กระทำความผิดเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ต่างถิ่น หรือเป็นนักท่องเที่ยว จึงต้องประสานงานระหว่างหน่วยงานนอกพื้นที่ด้วย และยังพบว่าศาลไม่มีการประสานความร่วมมือและไม่ได้มีคำสั่งให้ตรวจสอบข้อมูลการกระทำความผิดของจำเลย และทางตำรวจก็ไม่ได้ส่งผลการจับกุมในข้อหามาแล้วซึ่งมีผู้อื่นได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตด้วย โดยเสนอคำฟ้องเพียงข้อหามาแล้วข้อหาเดียวต่อศาล จึงเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดรับโทษเพียงกรรมเดียว อีกประการด้านการใช้เทคโนโลยีพบว่าศาลยังไม่มีหรือนำเทคโนโลยีสารสนเทศเทคโนโลยี (e-Government) เข้ามาใช้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถ้ามีการใช้ก็จะช่วยให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลย ได้รวดเร็วตามนโยบายที่วางไว้ และที่สำคัญศาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ปัญหาที่เกิดจากมาแล้วซึ่งทำให้ประชาชนรับทราบ

2) **ชั้นพิจารณาคดี** ประเด็นปัญหาที่ศาลไม่มีการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งโดยเฉพาะ จึงเกิดปัญหาลงในชั้นพิจารณา พบว่า ในชั้นนี้ศาลยังคงมีได้มีนโยบายหรือแนวทางในการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งทำให้ศาลไม่มีการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลยอีกเช่นเดียวกัน ทั้งที่การทราบประวัติการกระทำความผิดของจำเลยมีความสำคัญต่อการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ทั้งนี้ศาลมีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งสืบเสาะและพินิจจำเลย แต่การบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งศาลไม่เคยสั่งสืบเสาะจำเลย ไม่เชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศกับหน่วยงานภายนอกและไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงผลกระทบต่อสังคมในการกระทำความผิดคดีมาแล้วซึ่ง

3) **ชั้นพิพากษาคดี** ศาลพิพากษาคดีมาแล้วซึ่งทุกคดีไปในทิศทางเดียวกัน ถึงแม้บางคดีจำเลยจะเคยกระทำความผิดมาแล้วหลายครั้งก็ตาม และเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วแต่จำเลยผิดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติพบว่าศาลไม่ได้ประสานงานกับสำนักงานคุมประพฤติโดยไม่ได้สอบถามความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ จึงยกเลิกการคุมประพฤติโดยไม่ขอข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับการให้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ในการควบคุมจำเลย เช่น การใช้กล้องอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) อย่างเดียวยังไม่สามารถช่วยลดปัญหามาแล้วซึ่งได้ แต่ควรมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นด้วย และ หากมีการประชาสัมพันธ์ผลคำพิพากษาจะเป็นแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาลงสังคมได้ตรงจุด

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ในประเด็นปัญหาการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งของฝ่ายตุลาการและฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมในปัจจุบัน พบว่าการบริหารจัดการคดีมาแล้วซึ่งเพื่อการแก้ไขปัญหาลงสังคม ควรบริหารจัดการคดีโดยยึดหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนี้

1. **ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency)** เมื่อพิจารณา ประสิทธิภาพองค์การ (Organizational Effectiveness) ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ผู้บริหารองค์การต้องการจะบรรลุถึง (พงษ์เทพ จันทสุวรรณ, 2553) เพราะประสิทธิผลองค์การเป็นการตัดสินขั้นสุดท้ายที่แสดงให้เห็นว่า การบริหาร

องค์การประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด องค์การอยู่รอดและมีความมั่นคงหรือไม่เพียงใด ซึ่งองค์การไม่ว่าจะมีขนาด ประเภทหรือสถานที่ตั้งอย่างไร ล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้า ความอยู่รอด การปรับตัว รักษาสภาพ และไม่ต้องการความขัดแย้งในการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นประสิทธิผลองค์การทั้งสิ้น แต่กรณีจะเป็นไปได้ต้องอาศัยการบริหารและการจัดการที่เหมาะสม (Steers, 1977) ดังนั้น ประสิทธิภาพองค์การสาธิตธรรมที่ดีที่สุด คือ การทำเป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ที่กำหนดให้คดีมาแล้วขับเคลื่อนลง ผลที่ได้ออกมา ได้แก่ การลดอาชญากรรมในสังคม และมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม แต่จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการคดีมาแล้วขับเคลื่อนปัจจุบันศาลยุติธรรมได้กำหนดแนวคิดในการบริหารจัดการคดีมาแล้วขับเคลื่อนเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิด ดังนั้นเพื่อการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม ศาลยุติธรรมจึงควรมีนโยบายการบริหารจัดการคดีมาแล้วขับเคลื่อนของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการของศาลยุติธรรม

2. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) เมื่อพิจารณา บทบาทผู้บริหารภาครัฐจะต้องตอบสนองต่อแรงผลักดันหลายอย่างพร้อมกัน เช่น ต้องมีทั้งความสามารถทางเทคนิค (Technical competence) ขณะเดียวกันก็ต้องสนองตอบ (Responsiveness) และคำนึงถึงการเป็นตัวแทน (Representativeness) ซึ่งภายหลังกลุ่มการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New public administration) ได้ถกเถียงเรื่องนี้มากช่วงทศวรรษ 1970 ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับภาระทางกฎหมายของผู้บริหารภาครัฐออกมาใหม่ ซึ่งใช้ค่านิยมตามรัฐธรรมนูญ (Constitution values) เป็นแนวตัดสินใจ ทำให้ผู้บริหารภาครัฐต้องมีพันธะทางจริยธรรมต่อค่านิยมของรัฐธรรมนูญด้วยในอนาคต นอกจากกฎหมายแล้ว ผู้บริหารภาครัฐอาจต้องใช้ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ที่กล่าวถึงจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสาธารณะเป็นแนวทางการกำกับจริยธรรม (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2554: 275) แต่ผลการวิจัยพบว่าศาลยุติธรรมบริหารจัดการคดีมาแล้วขับเคลื่อนตามแนวการบริหารจัดการคดีอาญาทั่วไปที่จำเลยให้การรับสารภาพและไม่มีการสืบพยานหลักฐานโดยการพิพากษาคดีเสร็จโดยรวดเร็ว แต่การบริหารจัดการคดีอาญามีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของปริมาณ ความซับซ้อนของคดี ประเภทคดี และจำนวนผู้มีส่วนร่วมในคดี ดังนั้น การบริหารจัดการคดีจะดำเนินการเช่นเดียวกันทุกคดีไม่ได้ โดยเฉพาะคดีมาแล้วขับเคลื่อนที่มีปริมาณคดีในแต่ละวันจำนวนมาก ฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการของศาลยุติธรรมจึงควรตรวจสอบความซับซ้อนของคดีในเบื้องต้นได้ในทันทีที่มีการยื่นฟ้องคดี เพื่อให้ทราบประวัติการกระทำผิดซ้ำของจำเลย หรือการจัดทำแบบทดสอบทัศนคติ ซึ่งจะประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในเรื่องการประกันตัวจำเลยในคดีมาแล้วขับเคลื่อน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ (Intergovernmental Relations) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ หรือ IGR ซึ่งหมายถึง “ปฏิสัมพันธ์” (interactions) ที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐในทุก ๆ ระดับและทุกประเภท โดย Deil S. Wright (2004) ให้ความหมายว่าความสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ (Intergovernmental Relations) หรือ IGR เป็นพฤติกรรมการจัดแบบแผน การพึ่งพิงซึ่งกันและกัน และการเจรจาต่อรองระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลทั้งในระดับชาติ ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่นที่ปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีพลวัตเกิดขึ้นตลอดเวลา รวมถึงรัฐความสัมพันธ์กันเองภายในหน่วยงานของแต่ละระดับ นอกจากนั้นยังรวมถึง องค์กรในภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NPOs) และกลุ่ม/องค์กรในภาคประชาสังคมที่ได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการบริหารงานภาครัฐมาก

ยิ่งขึ้นอีกด้วย การบริหารจัดการคดีมาแล้วซับซ้อนแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายใน การแก้ปัญหามาแล้วซับซ้อนป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลย แต่พบว่าการบริหารจัดการคดีมาแล้วซับซ้อนความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายใน เมื่อฝ่ายธุรการตรวจพบประวัติการกระทำความผิดซ้ำของจำเลยแต่ก็ได้แนบประวัติดังกล่าวในสำนวนเสนอฝ่ายตุลาการ และฝ่ายธุรการต่างศาลก็ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันจึงไม่สามารถคัดคำพิพากษาของศาลต่างศาลได้ 2) ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม ซึ่งมีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีมาแล้วซับซ้อน แต่ศาลยุติธรรมมิได้มีการดำเนินการประสานความร่วมมือหรือเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของจำเลย และมิได้ร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือการร่วมในณรงค์กับหน่วยงานอื่นหรือภาคประชาสังคม

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (E-Government) เมื่อพิจารณาบทบาทการบริหารจัดการตามหลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิด รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ โดยพบว่ารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์กับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปด้วยกัน หรือรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ก้าวหน้าไปมากกว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความเสี่ยงและนวัตกรรมอยู่ด้วย (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2556) แต่ในส่วนของการบริหารจัดการคดีมาแล้วซับซ้อนไม่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลประวัติจำเลย และการแจ้งผลคำพิพากษาให้หน่วยงานภายนอกทราบเพื่อลดการใช้กระดาษหรือเอกสาร ทั้งนี้เพราะการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างศาลยุติธรรมยังใช้งานคนละระบบ และไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับหน่วยงานภายนอกในการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลยและการติดตามผลคำพิพากษา

5. การตลาดและการสื่อสารสำหรับภาครัฐ (Marketing Communication in the Public Sector) หลักการตลาดและการสื่อสารสำหรับภาครัฐ เป็นแนวคิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมการตลาดมีบทบาทต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐมองข้ามและเข้าใจผิดมากที่สุดก็คือ “การตลาด (Marketing)” ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นิยามของการตลาดอาจจะกล่าวได้ว่าการตลาดในที่นี้หมายถึง “การโฆษณา (Advertising)” ซึ่งหน่วยงานภาครัฐทำการโฆษณาอยู่บ้างโดยเห็นได้จากโฆษณาเชิญชวนให้ประชาชนสมัครเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง (Philip & Nancy, 2007) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษา บั๊กกันส์ (2556) เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมาแล้วซับซ้อนและการเปิดรับสื่อของผู้บริโภคจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ควรให้ความสำคัญกับ การณรงค์ทางสื่อโทรทัศน์ และเน้นการใช้เนื้อหา (Message content) เพื่อให้ผู้ขับขี่จักรยานยนต์ขณะมีเมา รู้ถึงผลจากการมาแล้วซับซ้อนว่าทำให้พิการ และอาจถึงแก่ชีวิตได้โดยเน้นที่ผลช็อก (Shock effect) เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการคดีมาแล้วซับซ้อนศาลยุติธรรมยังไม่มีให้นำหลักการดังกล่าว มาใช้ในการบริหารจัดการคดี คือไม่มีการโฆษณา หรือณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจคดีมาแล้วซับซ้อน ไม่มีการเปิดเผยสถิติคดีมาแล้วซับซ้อน หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ทั้งไม่มีการให้ความรู้แก่ประชาชนในขณะที่ยังรอการพิจารณาคดี ผลการอภิปรายลักษณะและ

ปัญหาการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับ ผู้วิจัยจึงสรุปโดยจัดทำเป็นแผนภาพ เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สรุปการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของศาลยุติธรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคมตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพ 4 การบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของศาลยุติธรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม

รูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมที่มีประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาเมาแล้วขับ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการคดีเมาแล้วขับของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาเมาแล้วขับ ซึ่งทั้ง 2 ฝ่าย ควรบริหารจัดการ ดังนี้

1. ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 1) จากปัญหาพบผู้กระทำความผิดคดีมาแล้วซ้ำซ้ำ และคดีมาแล้วซ้ำไม่ลดลง จึงควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำโดยเฉพาะ โดยการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในทุกชั้นของการบริหารจัดการ โดยให้ทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการบริหารจัดการ 2) เพื่อแก้ปัญหาสังคม ศาลยุติธรรมควรเพิ่มแนวทางการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำโดยมุ่งเน้นเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูจำเลย ควรกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับตัวจำเลยในกรณีที่มีการตรวจสอบในเบื้องต้นพบประวัติการกระทำความผิดซ้ำ หรือกำหนดให้ฝ่ายธุรการศาลตรวจทัศนคติหรือแนวโน้มในการกระทำความผิดอาญาของจำเลย และให้ฝ่ายตุลาการบริหารจัดการ 3) ควรให้นักประชาสัมพันธ์และนักจิตวิทยาประจำที่กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่จัดให้จำเลยทำแบบทดสอบทัศนคติ (Attitude Test) การทำ Attitude Test อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการตรวจทางด้านจิตวิทยา ทัศนคติ หรือความฉลาดทางอารมณ์ และควรมีผลบังคับใช้ในกรณีที่พบว่าจำเลยตอบแบบสอบถามหรือให้ข้อมูลที่ไม่จริง ซึ่งการใช้ Attitude Test ที่มีหลักเกณฑ์ที่ดี จะสามารถตรวจได้ว่าคำตอบดังกล่าวมิได้มาจากจิตสำนึกหรือความคิดที่แท้จริงของจำเลยจึงต้องมีผลบังคับใช้และกำหนดเป็นนโยบายของศาลยุติธรรมให้นำศาสตร์ด้านอื่น ๆ มาปรับใช้ เช่น ด้านจิตวิทยา เป็นต้น เพื่อให้ทราบทัศนคติของจำเลย โดยให้ทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการบริหารจัดการ 4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคมมีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์โดยศาลจะทำให้จำเลยรู้สึกยำเกรงมากกว่าหน่วยงานอื่นดำเนินการ จึงควรใช้ช่วงเวลาที่จำเลยรอการพิจารณาคดีมาใช้เพื่อให้จำเลยได้ทบทวนการกระทำของตนเอง สำนึกผิดและหลาบจำในสิ่งที่ตนเองกระทำ และรู้สึกยำเกรงต่อศาลไม่กล้ากระทำความผิดในครั้งต่อไป จึงควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน เนื่องจากศาลยุติธรรมมีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ที่ส่วนกลางและประจำศาลต่าง ๆ ด้วย โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

2. หลักการตอบสนอง 1) ศาลยุติธรรมควรกำหนดเงื่อนไขหรือสิ่งใช้วิธีการใดกับการปล่อยจำเลยชั่วคราว เช่น สั่งให้รายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนดหรือห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือห้ามเดินทางออกนอกประเทศ การวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจะหลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือไม่ รวมทั้งการกำหนดวิธีป้องกัน โดยให้ฝ่ายตุลาการบริหารจัดการ 2) กำหนดมาตรการและบริหารจัดการในกรณีที่จำเลยขอปล่อยตัวชั่วคราว โดยให้จำเลยออกค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การปล่อยตัวชั่วคราว โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ 3) กำหนดหลักเกณฑ์และบังคับใช้ในกรณีจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ให้ความร่วมมือในทุกกรณี โดยการตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาล (Court Marshal) ทำหน้าที่ควบคุมให้จำเลยดำเนินการตามกฎหมายเกณฑ์ โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ 1) ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานตำรวจ สำนักงานขนส่ง และกองตรวจคนเข้าเมือง หรือภาคประชาสังคม เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายต่อไป เพื่อแก้ปัญหามาแล้วซ้ำอย่างบูรณาการ ซึ่งมีใช้มีเพียงหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น ยังมีหน่วยงานอื่นอาจร่วมแก้ปัญหามาแล้วซ้ำได้ด้วย เช่น สำนักงานขนส่ง หรือจังหวัดที่มีสถานบันเทิงจำนวนมากควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ดูแลสถานบันเทิงนั้น หรือ ภาคประชาสังคม ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับปัญหามาแล้วซ้ำ จึงควรเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เช่น ขนส่ง มูลนิธิเมาไม่ขับ หรือ ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน โดยให้ฝ่ายธุรการบริหาร

จัดการ 2) จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระหว่างหน่วยงานรัฐ หรือภาคประชาสังคม โดยกำหนดหลักการให้แน่นอนว่าเอกสารใดไม่เป็นความลับ สามารถนำมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลได้ โดยให้ทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจประวัติจำเลย และเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น และแนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการส่งข้อมูลคำพิพากษาไปให้สำนักงานคุมประพฤติ ไม่ต้องใช้วิธีพิมพ์และส่งเอกสาร โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทันสมัย ใช้สะดวกและเป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

3) กำหนดนโยบายให้มีการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรม มาใช้กับจำเลย เช่น EM หรือ แอลกอฮอล์ล็อก ดิจิทัลไธนด์ โดยให้ทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

5. การตลาดและการสื่อสารสำหรับภาครัฐ

1) ควรมีการนำผลคำพิพากษาคดีคดีมาแล้วซ้ำแจ้งให้สาธารณชนได้รับทราบเพื่อสร้างบรรทัดฐานในการจับที่ปลอดภัยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ

2) ควรต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและตระหนักถึงมาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้ ควรมีการพัฒนาด้านประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคดีมาแล้วซ้ำ แยกสถิติคดีมาแล้วซ้ำออกจากกรกระทำผิดกฎหมายจราจร เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประชาสัมพันธ์งานของศาลยุติธรรม ตลอดทั้งศาลยุติธรรมควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในเรื่องมาแล้วซ้ำ โดยให้ฝ่ายธุรการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนภาพแสดงรูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำที่มีประสิทธิภาพตามหลักการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ ดังนี้

ภาพ 5 รูปแบบการบริหารจัดการคดีมาแล้วซ้ำที่มีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมเพื่อแก้ปัญหาเมาแล้วขับ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายในการบริหารจัดการองค์การสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมได้ จึงควรจะมีนโยบายเฉพาะที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกันไปตามบริบท และแตกต่างกันไปตามสถานที่และแตกต่างกันในแต่ละคดี

2. ปัญหาความปลอดภัยทางถนน เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมมาก และเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ประกอบกับการจัดตั้งศาลจราจร เป็นแผนการแก้ไขปัญหาระดับประเทศ ตามรายงานของคณะกรรมการการวิสามัญขับเคลื่อนการปฏิรูประบบความปลอดภัยทางถนนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การปฏิรูประบบความปลอดภัยทางถนน” 29 กรกฎาคม 2559 ศาลยุติธรรมควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีจราจรทางบก หรือคดีอาญา โดยเร่งด่วน

3. ควรมีองค์ความรู้และศาสตร์หลาย ๆ ด้าน เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาบริหารจัดการคดีที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงานของฝ่ายธุรการ ที่สำคัญควรมีบุคลากรในกลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีบุคลากรกลุ่มงานประชาสัมพันธ์ หรือ ดำเนินการจัดจ้างคนภายนอก (Outsourcing) ซึ่งมีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านประชาสัมพันธ์ และ จัดตั้งพัฒนาเจ้าพนักงานตำรวจศาล (Court Marshal) เพื่อมีอำนาจจับกุมจำเลยที่ขัดคำสั่งศาลและอยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานศาลยุติธรรม

2. ในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม จึงควรมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการอบรมแนวทางการบริหารจัดการคดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรม พร้อมจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

3. ควรมีการพัฒนา เรื่องคลินิกให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม มาใช้กับคดีเมาแล้วขับ และคดีอาญาอื่น ๆ

4. ควรใช้สหวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น วิทยาศาสตร์สุขภาพ จิตวิทยา เทคโนโลยี มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานนำไปสู่สิ่งค้นพบใหม่ ๆ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพโดยนำแนวคิดด้านอื่นมาช่วยในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ด้านพัฒนาการทำงาน จะต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินงานและนโยบายเพื่อพัฒนาการเพื่อจะได้ไม่เปลี่ยนแปลง หากมีการเปลี่ยนผู้บริหาร

2. ควรมีการศึกษาวิจัย พัฒนาจัดทำแบบทดสอบทัศนคติ ให้สามารถตรวจผลที่มีการรับรองทางวิชาการว่าสามารถตรวจทางด้านจิตวิทยา ทัศนคติ หรือความฉลาดทางอารมณ์ ได้ และพัฒนามาใช้กับจำเลยที่กระทำความผิดลักษณะแตกต่างกัน รวมตลอดทั้งความรู้ของวิชาการด้านอื่นมาใช้ ด้วย

3. ควรมีการศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทันสมัยตลอดเวลา ให้เป็นระบบเดียวกันทุกศาลทั่วประเทศ และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการสามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

4. ควรศึกษาแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรม

5. ควรมีการศึกษาวิจัยและประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อเป็นการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ และเพื่อเป็นแนวทางศึกษาวิจัยการบริหารจัดการคดีอื่น ๆ ของศาลยุติธรรม

6. ควรนำรูปแบบการปฏิบัติงานจัดการคดีมาแล้วซ้ำ ซึ่งผู้วิจัยได้วางแนวทางไว้ไปปฏิบัติ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยไม่ต้องปรับแก้กฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชา โอเจริญ. (2560). อุบัติเหตุทางถนนความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 9 ธันวาคม 2561, จาก https://tdri.or.th/2017/08/econ_traffic_accidents/
- พงษ์เทพ จันทสุวรรณ. (2553). ประสิทธิภาพของคดีการ: ปฏิบัติแห่งมนต์ศน์. วารสารร่วมพฤษ, 28, 135-182.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2554). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2556). การจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลาชิด ไชยอนงค์. (2556). ธรรมชาติของ วัฒนธรรมองค์กร กับประสิทธิภาพของศาลยุติธรรม:ตัวแบบสมการโครงสร้าง (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- วรรณา พัฒนาศิริ. (2555). กระบวนการยุติธรรมกับการแก้ปัญหามาแล้วซ้ำ. หลักสูตร ผู้พิพากษาศาลผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. สืบค้น 9 ธันวาคม 2561, จาก http://elib.coj.go.th/Ebook/data/judge_report/jrp2555_10_122.pdf
- อุษา บิ๊กกันส์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมาแล้วซ้ำและการเปิดรับสื่อของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสิทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 27(82), 41-60.
- Deil S. Wright. (2004). *Intergovernmental Relations, and Intergovernmental Management: Historical Reflections and Conceptual Comparisons*. in Shafritz, Jay, M. & Hyde, A. C. (2007). *Classics of Public Administration*. Wadsworth: Cengage Learning. pp. 508-523.
- Philip, K., & Kevin, L. K. (2007). *A framework for marketing management*. Upper Saddle River, N.J. : Pearson/Prentice Hall.
- Steers, R. M. (1977). *Organization Effectiveness*. California: Goodyear Publishers.
- World Health Organization [WHO]. (2007). *Adolescent Pregnancy Unmet Needs and Undone Deeds: A Review of the Literature and Programs* [Electronic Resource]. Retrieved June 19, 2010, from http://whqlibdoc.who.int/publications/2007/9789241595650_eng.pdf.